

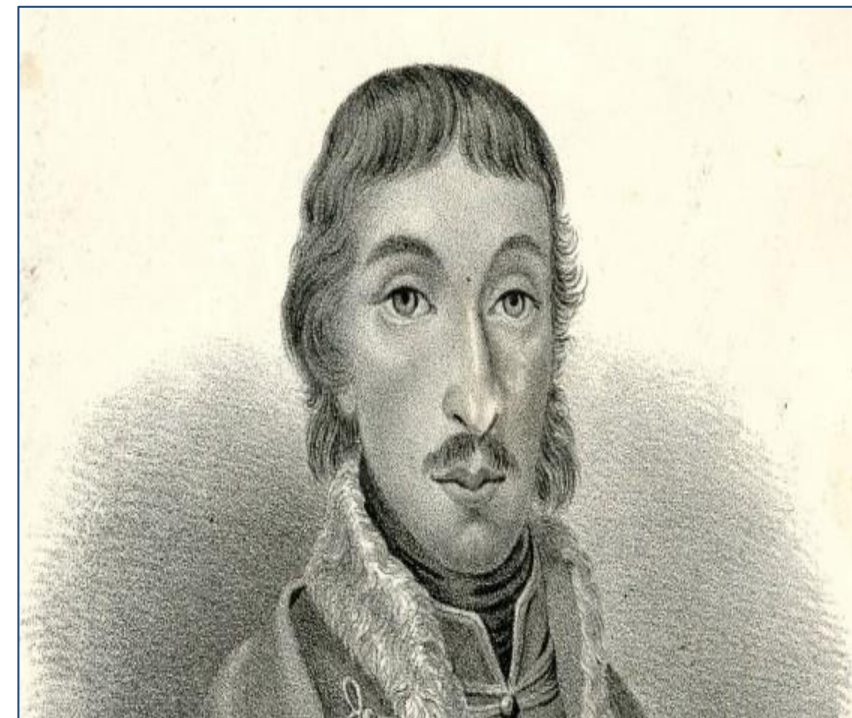
Csokonai Vitéz Mihály

Az éj és a csillagok

7. osztály

Csokonai Vitéz Mihály (1773-1805)

➤ Rövid életű, hányatott sorsú költő, a 18. század utolsó harmadában és a 19. század első néhány évében tevékenykedett.

- A magyar felvilágosodás idejében írta lenyűgöző szépségű verseit.
- Az egyik legnagyobb hatású és jelentőségű költő a mai napig.

- **A felvilágosodott gondolkodás az ész és az értelem fontosságát hangsúlyozza.**
- **Következménye a népiesség megjelenése, a művészi és érzelmi szabadság gondolata, a nemzeti múlt iránti érdeklődés.**

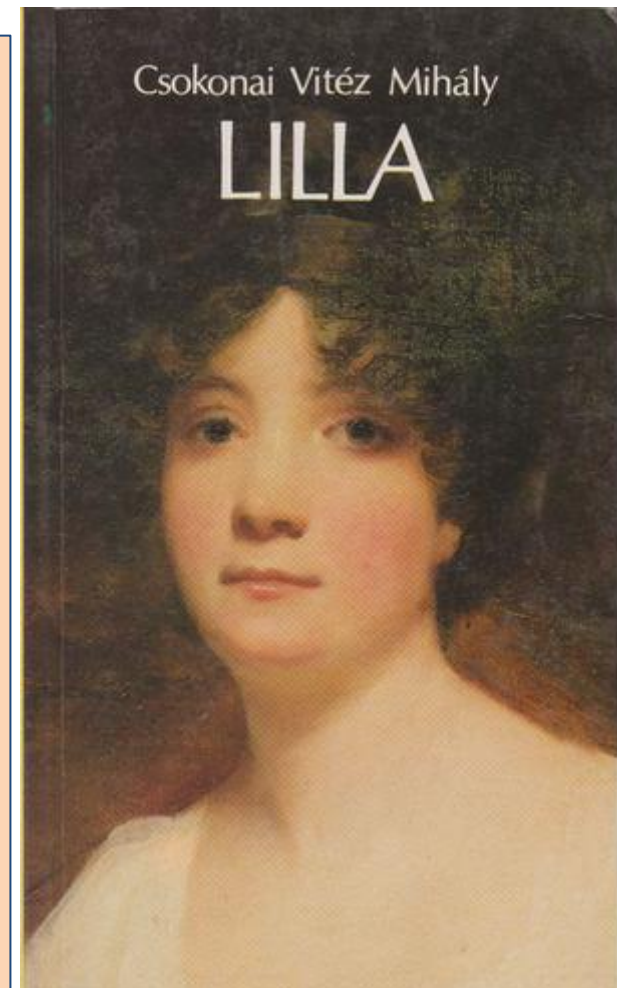

➤ **Csokonai múzsája: Vajda Julianna – Lilla** – egy jó módú kereskedő hajadon lánya.

➤ **A vagyontalan, sőt, állás nélküli költő Komáromban ismerte meg Juliannát.**

➤ **Lilla-versek**

Juliannát idővel lenyűgözte Csokonai költői és szótehetsége, s imponált neki, hogy a Lilla-versek hozzá íródnak.

Lilla: Érzékeny dalok három könyvben. Csokonai szerelmi verseinek hatvanhat darabból álló ciklusa fennmaradt az utókor számára.

A szerelmi költemények története a *vágyakozás*, a *beteljesülés* és a *csalódás*.

Csokonai Vitéz Mihály

Az éj és a csillagok

**Régi víg kedvem szép horizonja
Szürkül borzasztó setétségre,
Egy komor éj mord gyászát rávonja,
S régi napom nem derül égre.**

**Kedvesem szép szemei vesztemet
Vígasztalni fogják magok:
Óh, hát fényesítsétek éjemet
Ti, egy pár halandó csillagok!**

Régies kifejezések mai értelmezésben

horizont (horizon)-alapsík, egy olyan vonal, amelyen az ég és a föld összeérni látszik; látóhatár; itt átvitt értelemben életkilátás.

szürkül- szürkül

setétség-sötétség

derül-derül

magok-maguk, Önök

A VERS ÉRTELMEZÉSE

Műköltészeti alkotás,
de a költő merít a
népköltészetből:
népköltészeti motívum

ÉJ, CSILLAGOK

Műneme: LÍRA.

A vers témája: a **SZERELEM**.

Vincent Van Gogh:
Csillagos éj (1889)

A KÖLTŐ

1. versszak

- Lilla iránti vágya, vágyakozása nem csökken.
- De a reményteljes szerelem reménytelennek tűnik.
- A költő a boldogság után vágyakozik már az első két indító sorban:

„Régi víg kedvem szép horizonja

Szürkűl borzasztó setétségre”

- **A boldogság mulandó számára, megjelenik a bánat, a szomorúság, a kétségbeesés metaforák képében.**
- **A költő a szerelem elvesztésétől fél, amely menedéket nyújthatna a számára. Már nem bizakodó a költő hangja...**

***„Egy komor éj mord gyászát rávonja,
S régi napom nem derül égre.”***

Az éj fogalmának szinonímái és jelzőik	„borzasztó setétség”
	„komor éj”
	„mord gyász”

Az első versszak negyedik sorában megjelenő hiány	„S régi napom nem derül égre.”
A bánat, szomorúság = éj jelzői	borzasztó, komor, mord

Metaforák a versben

A metafora két dolog, tárgy, esemény vagy személy azonosítása, valamilyen külső vagy belső tulajdonság, hangulati hasonlóság alapján.

Az **éj**, mint napszak ↔ Az **éj**, mint elvont, létbeli fogalom

sötétség, árnyék ↔ kilátástalanság, reménytelenség

az **ÉJ** → a kilátástalanság, reménytelenség metaforája

„Egy komor éj mord gyászát rávonja,”

Metaforák a versben

A szomorúság **éjszakája** → a megsemmisülés,
a halál létállapota

HORIZON(T) → életkilátás

„Régi víg kedvem szép horizonja

Szürkűl borzasztó setétségre”

Költői alakzat

FOKOZÁS:

Figyeld meg, hogyan sötétedik a bánatot, gondot kifejező éj képe az első versszakban:

szürkület → borzasztó setétség →

komor éj → mord gyász

A költőt végtelen elkeseredésében, a múltó szerelemben kedvesének „szép szemei” vigasztalják:

„Kedvesem szép szemei vesztemet

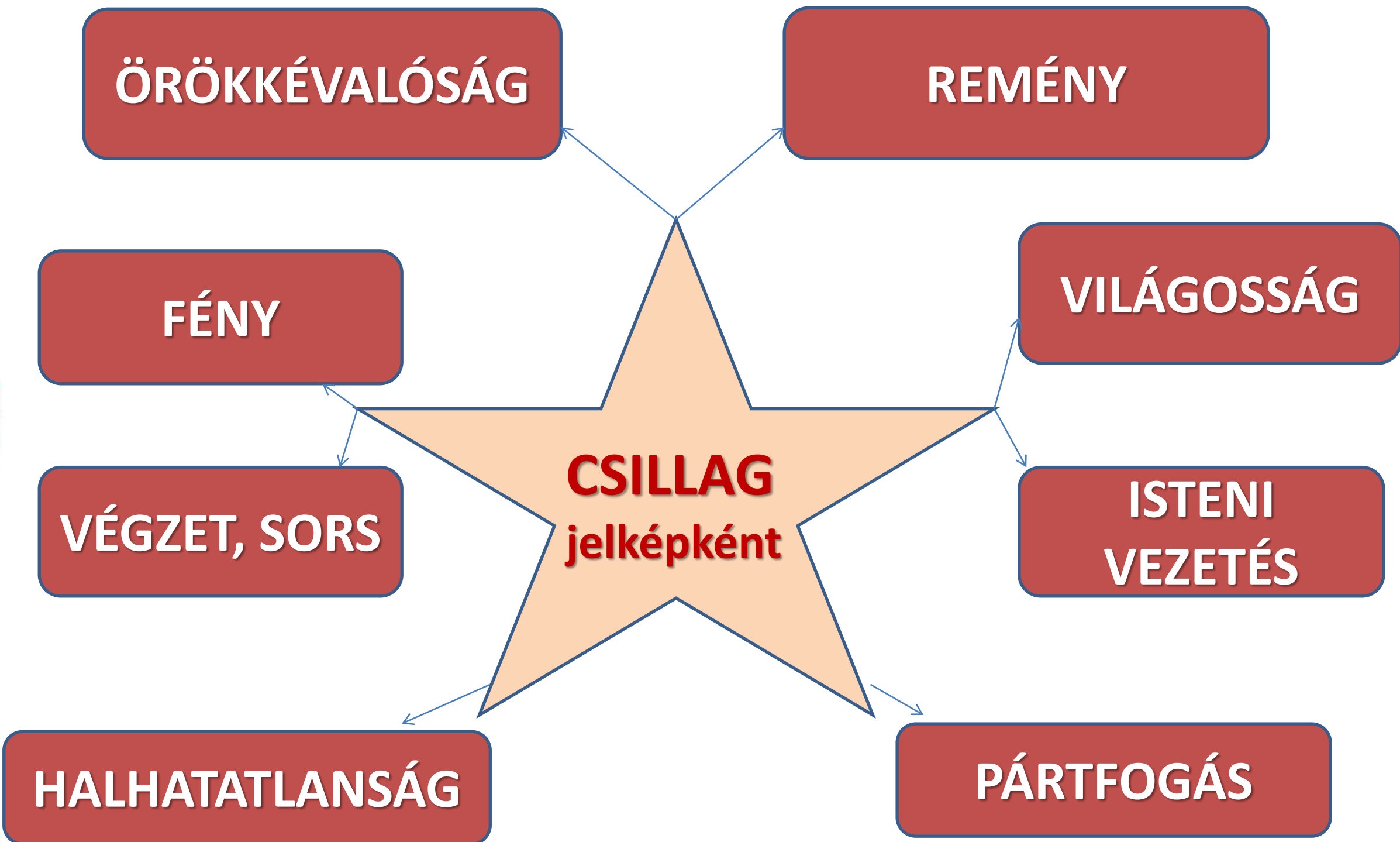
Vigasztalni fogják magok:”

Kedvesének „szép szemeire” metaforikus képben tesz utalást.

„Óh, hát fényesítsétek éjemet

Ti, egy pár halandó csillagok!”

Metaforák a versben

CSILLAG → itt kedvesének a szeme/szempár

HALANDÓ CSILLAGOK → mulandó

szerelem, érzés

Költői alakzat

ELLENTÉT: éj és csillagok

éj / sötétség/ reménytelenség ↔ csillagok / fény,
világosság/remény, bizakodás

Megzenésített Csokonai-versek

<https://www.youtube.com/watch?v=qv2eGU8TAuk>

Kávészünet zenekar: A Reményhez

<https://www.youtube.com/watch?v=DTLMBuN4NAk>

Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban; Kobzos Kiss Tamás, Musica Historica

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Készítette: Kormányos K. Gyöngyi

